

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četri leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računani naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne šte. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravitelstvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje šte. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 24.

V Ptuj v nedeljo dne 13. junija 1909.

X. letnik.

Nič novega!

Resnično, nič novega, prav ničesar novega ne moremo in tudi nečemo povedati. Po vsej resnici povedano, — nam zadostuje stara stvarina popolnoma in Boga bi zahvalili, ko bi se to rešilo...

Kaj hočemo in v čem tiči naše naprotje s prvaškimi strankami? — Odgovor nam ni težak: Mi naprednjaki smo ljudska stranka. Vso svojo moč iščemo v ljudstvu samemu in za to ljudstvo velja tudi ves naš boj. Nam je res popolnoma vse eno, ako nam to naši nasprotniki verujejo ali ne. Istotako se ne brigamo za priznanje neizobražene množice, ki posliša edino prazne besede. Mi smo ljudska stranka in kot taka moramo enkrat zmagati. Ljudstvo pa naj spi še tako trdno, — enkrat se bode prebudilo in nas bode spoznalo ter razumelo, ne po naših besedah, marveč po našem delu.

Kot ljudska stranka imamo v prvi vrsti eno nalogo: nasprotovati in boriti se proti vsemu, kar je ljudstvu škodljivo. In tekom preteklega desetletja smo ravno izpoznali, da so prvaške stranke vseh vrst in vseh barv ljudstvu nevarne ter škodljive. To smo mi izpoznali, to mora pa tudi vsakdo izpoznati, kdor misli z lastno glavo ter se ne pusti nikjer in od nikogar zapeljavati.

Ako pregledujemo delovanje prvaštva, potem pridemo do prepričanja, da nam je to v vsakem oziru škodljivo. Nič novega ne povemo s temi besedami. Ali resnico se mora opetovano ponavljati in še se dobi nekaj ljudij, kateri ji ne bodejo verovali. Nič, prav nič novega ne povemo. Ali res je in stotero dokazov imamo za to trditev, da nam prvaštvo ravno tako na političnem kakor na umstvenem in na gospodarskem polju grozovito škoduje.

Na umstvenem polju nam škoduje prvaštvo že zato, ker nam brani poduk nemškega jezika, ker nasprotuje vedno in povsod šoli kot ljudski izobraževalnici, ker prepoveduje na vsakem mestu večjo znanje. Prvaštvo je krivo, da je naše ljudstvo še v toliko meri analfabetško, da se naši domačini še vedno ne morejo v duševnem oziru meriti s sosedi. Prvaštvo je krivo, da se smatra našega koroškega ali štajerskega človeka še vedno za nevedneža, ki se ne zna pomagati in ki mora berač ostati. Prvaki zahtevajo visoko šolo v Ljubljani, — ljudske šole pa zanemarjajo v vsakem oziru, ljudske učitelje zapuščajo in jih izrabljajo k večjemu za orglarje ali politične agitatorje. Prvaštvo je krivo vsega duševnega zanemarjenja, vse duševne revščine štajersko-koroškega slovenskega ljudstva. To ni nič novega, — ali resnica, žalostna resnica je to. Mesto praznih besed naj bi prvaki že pred desetletji ljudstvo izobraževali. Potem bi bilo bolje za to izmognano prebivalstvo lepe naše domajše. Ali prvaki so rajše hujskali, da je nemška šola ljudstvu nevarna. In ljudstvo, polno otročjega babjeverja, se je podalo ter je smatralo res vsacega učitelja za „belecuba“ in vsako šolo za peklo...

V gospodarskem oziru pa ima prvaštvo še veliko večje grehe zaznamovati. Resnica je v prvi vrsti, da se na spodnjem Štajerskem in v slovenskih delih Koroške vsako leto več in nepričakovano veliko število kmetijskih posestev sodnijskim potom proda. In v teh krajih vlada vendar prvaštvo neomejeno. Ako bi imelo to prvaštvo torej res le iskrico sočutja in pomilovanja v sebi, ako bi zasledovalo resnično narodno politiko, — no, potem bi skrbelo za gospodarsko izboljšanje teh pokrajin. Najlepše in najboljše narodno delo je pač, da se spravi ljudstvo iz revščine in se mu zagisuri boljše bodočnost. Tega pa prvaki ne poznajo. Tem ljudem je pač popolnoma enako, ali se deset ali sto ali tisoč kmetov v Ameriko izseli, ako se razvija židovsko veleposestvo, ako se razkosejuje kmetijsko zemljo. Za vse to se ta gospoda noče brigati. Zato se godi našem ljudstvu vedno slabše. V našem listu smo že mnogokrat pisali (in bili smo tudi pripravljani dokazati to pred sodnijo), da si prvaški advokati dvojno in trojno svoto računijo, kakor bi to po postavi smeli, da hodijo prvaški politikujoči duhovniki že skoraj vsak teden podpore pobirati itd. Povedali smo tudi že mnogo slučajev nesramnih tatvin občinskega denarja po prvaško zaslepljenih dolgorstežih. Povedali smo grozovito lahko miselnost, s katero delujejo prvaki v svojih denarnih zavodih (n. p. dejstvo, da je par prvakov le v Šoštanjju napravilo čez en milijon kron dolga, nadalje stališče drugih prvaških posojilnic itd.). Kdo bode te prvaške grehe in dolgove plačal? Ljudstvo! In zato pač lahko z mirno vestjo trdimo, da je bilo prvaštvo doslej vedno velikanski škodljivci slovenskega ljudstva. Vbogo, zapeljano ljudstvo niti ne ve, kako se mu z narodnjaškimi frazami denar iz žepa krađe. Ljudstvo molči in plačuje in molči...

In istotako stoji stvar v politiki. Štajersko kakor koroško ljudstvo je v svojem srcu dobro „avstrijsko“. To ljudstvo pač ne more in noče zvestobe proti državi in vladarju prelomiti. Prvaki pa vlivajo med to ljudstvo strup veleizdajstva. Ne samo bedasto prijateljstvo do Srbije in Rusije nam to dokazuje, — ne, vsaka beseda in vsak korak prvakov nosi pečat veleizdajstva na sebi...

Ponavljajmo torej, čeprav ne moremo ničesar novega povedati: Prvaške stranke hočejo napraviti iz slovenskega ljudstva analfabete, gospodarske berače in politične veleizdajce.

Nas pa sovražijo in zaničujejo, ker se tega nočemo oprjeti. Prvaki so politični veleizdajci, ker hočejo našo državo razdrobiti, našemu habsburškemu cesarju zvestobo prelomiti. Temu se mi naprednjaki nočemo in ne moremo pridružiti. Prvaki pa so tudi zagriženi sovražniki ljudske izobrazbe. Oni čutijo, da je utemeljena njih vlada edino v neumnosti ljudstva. Mi pa se tega nočemo držati. Nasprotno: mi smo prepričani, da bode ljudstvo izboljšalo svoj položaj edino potom znanja in izobrazbe. Čimveč izobraženih ljudij, temveč napredka! In kar se tiče gospodardstva, je naše stališče jasno. Mi hočemo, da bodejo vsi pošteno in dobro živeli. Mi nočemo,

da bi se prvaški oderuhi nasitili na ljudske troške...

Tako nismo danes nič novega povedali. Novice praviti tudi nima nobene vrednosti. Le ponavljajmo staro dejstvo. In ako bomo peli vsak dan isto pesem, — no, potem se bode moralo enkrat ljudstvo predramiti. Potem pa bode ljudstvo pognalo tudi svoje pijavke od sebe!

Politični pregled.

Državni zbor bode končal svoje sedanje zasедanje okroglo sredi julija meseca. Potem pridejo deželni zbori k delu.

Volitev. Pretekli torek vršila se je v Gradcu nadomestna volitev za državni zbor. Volitve so se udeležile 3 stranke: nemški naprednjaki, klerikalci in socialisti. Prvi so kandidirali mariborskega deželnega poslanca vrlega Wastiana. Ta je dobil skupaj 2291 glasov. Klerikalec Nenn-teufel je dobil 1328, socialist dr. Schacherl pa 1274 glasov. Pride torej med prvoma dvema do ožje volitve. Ali izvolitev Wastiana je zasigurjena.

Parlamentarni dvoboj. V državni zbornici prišlo je med štajerskim naprednim poslancem Malikom in češkim grofom Rolsbergom do prepira, v katerem je prvi zadnjega „renegata“ imenoval. Rolsberg je bil namreč svoj čas Nemec in je bil tudi na nemški program izvoljen. Zdej se je pa nakrat spremenil v hudega Čeha. Vsled tega prepira vršil se je dvoboj na pištole. Po enkratnem streljanju ni bil nikdo bojevnikov ranjen. Pač pa je postala pištola poslanca Malika nerabljava in se je dvoboj vsled tega končal.

Predlog proti razkoševanju posestev. „Deutsches Agrarblatt“ piše: Na Avstrijskem pride vsako leto 10 tisoč kmetijskih posestev na hoben. Ta žalostna usoda zadene večidel pridne kmete, ki so se skozi desetletja za grudo svoje domačije borili. Mladi ljudje prevzamejo dandanes očetovo posestvo s tako velikimi dolgovi, da že par slabih letinj kmeta uniči. Tako posestvo se pa potem zelo redkokedaj po sodnijsko cenjeni vrednosti proda. Vzroki temu ležijo pač v dejstvu, da je sodnijska razprodaja premalo znana. Edikt se sicer v domači vasi nabije, ali večidel ga čitajo le oderuški razkosevalci posestev. Na dan razprodaje pridejo potem večinoma le taki razkosevalci, nakupijo in parcelirajo potem posestvo za se z velikanskim dobičkom. Ekskucijski red naj bi se torej v tem oziru spremenil, da bi se ta edikt vsem občinam v okraju naznanil. Istotako naj bi se to v vseh listih razglasilo. Vadij naj bi se na 5 to procentov znižalo, da bi se zamogli tudi revnejši ljudje kupčije udeležiti. Prepisne pristojbine naj bi se 20-kratno zvišale, ako bi se kupljeno posestvo tekom nekaj let parceliralo. S tem bi se vsaj malo pomagalo. Ako bode pa šla stvar tako naprej, kakor v zednjih 30. letih, potem bomo imeli kmalu angleške razmere, to se pravi: v vsaki vasi par bogatinov, drugače pa same najemnike in berače!

Klerikalna pomoč. Kakor znano, so klerikalci največji prijatelji ljudstva. Te dni se je n. p. izvedlo, da je izdal klerikalni minister dr. Weisskirchner na poštno urade tajni odlok, po katerem se mora vsakemu poštnemu uslužbencu

